

Administrace MMPI-2

Způsobilost klienta k vyšetření

Užitečnost informace poskytované MMPI-2 do značné míry závisí na schopnosti pacienta/klienta porozumět instrukci, vyhovět požadavkům úkolu, pochopit obsah položek a interpretovat jej ve vztahu k sobě a adekvátně svou odpověď zaznamenat. Tato způsobilost může být narušena řadou fyzických či emocionálních stavů a procesů. Je zvláště nutné, aby administrátor testu věnoval pozornost známým přítomnosti takových poruch, jakými jsou např. poruchy vidění ovlivňující čtení, snížená schopnost čtení a učení, intoxikace alkoholem či drogami, toxické reakce na různá infekční agens, organicky podmíněná deliria, dezorientace následkem poškození mozku, pozáchrťová zmatenost u epilepsie, reziduální neurologická deteriorace při dlouhotrvající toxikomanii, stavy zmatenosti u psychotických epizod, extrémní psychomotorická retardace u depresivní poruchy či extrémní roztržitost v manické fázi. Kterýkoli z těchto stavů nebo analogická míra deteriorace testování reality omezuje způsobilost zkoumané osoby vyhovět požadavkům i relativně prostého úkolu přečíst položky MMPI-2 a zaznamenat své odpovědi.

Uživatel MMPI-2 též musí zjistit, zda je zkoumaná osoba schopna číst obsah položek a interpretovat jejich význam v kulturním kontextu, v němž byl odvozen. To znamená, že nestačí si ověřit, zda klient je schopen verbálně reprodukovat výrazy daného tvrzení. Musí samozřejmě v rozsahu svých životních zkušeností rozumět obsahu položek, což může činit potíže nejen velmi mladým lidem, ale i osobám s nižší inteligencí, poruchami učení, výrazně kulturně deprivovaným nebo lidem, kteří – např. následkem imigrace – neznají dostatečně jazyk. MMPI-2 má samozřejmě validizační škály, které pomohou určit vhodnost jeho použití; je však výhodnější tyto možné problémy posoudit *před vlastní administrací inventáře*. Ne vždy je to možné např. při skupinovém zadání. Pak nezbyvá než se spolehnout na validizační škály.

Je důležité se přesvědčit, zda osoby, které nemají dokončené základní vzdělání, rozumějí textu položek. Hathaway a McKinley se pokusili formulovat položky původního MMPI tak, aby jim rozuměly osoby s dovednostmi číst na úrovni páté třídy. Následné studie potvrdily, že tato úroveň je pro porozumění většině položek sice dostatečná, ale také, že několik položek vyžaduje úroveň šesté třídy, příp. vyšší. Jako součást

restandardizace MMPI byly v USA provedeny další studie, které zjišťovaly index srozumitelnosti každé položky. Tento index byl vyvinut pro MetaMetric v Durhamu, NC a označen jako Lexilová hodnota (Lexile value) (viz Stenner, Horabin, Smith & Smith, 1988). Tento index je založen na délce věty, frekvenci slov v populární literatuře a na složitosti věty. Rozsah indexu se pohybuje od hodnot menších než 0 po hodnotu 1 600. Lexilová hodnota 300 odpovídá obtížnosti dovednostem na úrovni druhé třídy základní školy, 400 třetí třídě a 1 300 asi ukončenému středoskolskému vzdělání.

Tabulka 3 ukazuje průměrnou lexilovou hodnotu položek základních škál MMPI-2. Z ní je patrné, že škály obsahují položky s vyšším stupněm obtížnosti. K porozumění obsahu všech položek MMPI-2 jsou nutné čtenářské dovednosti na úrovni osmé třídy. Takové dovednosti by měly být předpokládány též při užívání české verze. Dosud však není k dispozici žádná česká studie v tomto směru.

Testové podmínky

K provedení testu je nutné zajistit stůl s přiměřeným prostorem pro testový sešit a záznamový list, dobré osvětlení, pohodlnou židli a tiché prostředí bez rušivých vlivů. Ne vždy je však možno zajistit ideální podmínky. V případech, kdy je inventář použit např. v čekárně nebo na nemocniční posteli, je nutno zajistit, aby zkoumaná osoba nebyla vyrušována jinými lidmi, ani aby jí druzí neposkytovali rady, jak na jednotlivá tvrzení v testu odpovídat. Obecně lze v individuálních případech připustit, aby vyplňování inventáře proběhlo v několika kratších sezeních.

Tabulka 3:

Střední lexilová hodnota základních škál ¹

Škála	Počet položek	Střední lexilová hodnota
L	15	518,62
F	60	579,89
K	30	656,42
Hs	32	580,05
D	57	534,17
Hy	60	609,21
Pd	50	569,26
Mf	56	453,74
Pa	40	606,33
Pt	48	592,08
Sc	78	589,21
Ma	46	824,69
Si	69	611,63

¹ převzato z německého originálu Manuálu MMPI-2 (Engel, R. R. ed., 2000)

Použití testu k vyšetření velkých skupin vyžaduje speciální opatření, která zajistí maximální spolupráci a kontrolu, zda byl test dokončen. U menších skupin může na práci dohlížet zaučený asistent. Obecně platí, že na každých 20 až 25 osob je zapotřebí navíc jeden dohlázeč.

Ti, kdož při testovém sezení pomáhají, se musejí chovat stejně seriózním a profesionálně zralým způsobem, jako examinátor. Asistenti, využívaní jen k administraci časově limitovaných výkonových testů, musejí být výslovně upozorněni na nutnost zvýšené opatrnosti při použití MMPI-2. Některé zkoumané osoby mohou – to platí pro osobnostní inventáře obecně – interpretovat i zcela přirozenou, neutrální konverzaci mezi dohlázeči jako diskusi o tom, jak samy interpretují položky dotazníku. Podobně může být interpretováno jako nemístný zájem o pacientovy/klientovy odpovědi též delší setrvávání na jednom místě v místnosti. Asistenti by měli omezit svůj zájem na případné chyby ve vyplňování, na motivující poznámky při ochabující vytrvalosti pacienta a na zamezení příp. opisování.

Zdraví lidé potřebují k úplnému vyplnění MMPI-2 něco málo přes jednu hodinu. V časové tísní lze

akceptovat zodpovězení prvních 370 položek (1 – 370), což umožní vyhodnotit základní škály. Na informace obsažené v nových škálách je ale potom nutno rezignovat.

Může se stát, že některé zkoumané osoby hlasitě reagují na obsah určitých položek a provokují tím komentáře ostatních účastníků. To může významně rušit, zvláště pokud tomu není včas zamezeno. Asistenti mohou být žádáni, aby objasnili obsah nebo smysl některých položek. V takovém případě by měli poskytnout pouze jednoduchou definici příslušných slov, příp. hovorově „opsat“ méně užívané tvrzení či přeformulovat příp. idiomatický obrat. Větším diskusím je nutno se vyhnout. Obvykle stačí říci „Odpovězte na otázku tak, jak jí rozumíte.“

Testový sešit

Testový sešit MMPI-2 umožňuje skupinová vyšetření. Položky testu jsou předkládány v opakovaně použitelném sešitu. Každá zkoumaná osoba dostane zvláštní záznamový list. Testový sešit obsahuje 567 položek. Hodnoty základních škál lze vypočítat z prvních 370 položek, je ale žádoucí, aby pacienti/klienti dokončili celý test, aby bylo možno využít též informací obsažených v doplňkových škálách.

Počítačová administrace MMPI-2

Česká verze MMPI-2 umožňuje též realizovat úplné vyšetření na počítači. V takovém případě je nutné, aby examinátor nejprve zkoumané osobě přečetl instrukci a na klávesnici ukázal, jak se zaznamenávají odpovědi na jednotlivá tvrzení (souhlasím, nesouhlasím, nevím – nemohu odpovědět), jakým způsobem se lze vrátit k předchozím položkám. Přitom je vhodné, aby examinátor nechal klienta přečíst pár prvních položek nahlas, aby mohl posoudit jeho čtenářské dovednosti a též to, zda klient pochopil, jak se s počítačem v tomto případě zachází. Finger a Ones (1999) prokázali, že počítačová administrace je rovnocenná administraci „tužka-papír.“